

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Pplk. Sochora 27, 170 00 Praha 7
tel.: 234 665 111, fax: 234 665 444
posta@uouu.cz, www.uouu.cz

Čj. UOOU-00179/19-19

ROZHODNUTÍ

Předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů jako odvolací orgán příslušný podle § 10 a § 152 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, rozhodla podle § 152 odst. 6 písm. a), § 152 odst. 5 a § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. UOOU-01096/19-10 ze dne 13. května 2019 ve věci obviněné, společnosti XXXXXX, **se zrušuje a věc se vrací správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání.**

Odůvodnění

Rozhodnutím čj. UOOU-00179/19-9 ze dne 14. května 2019 byla obviněná společnost XXXXXX (dále jen „obviněná“), shledána vinnou ze spáchání přestupků podle § 45 odst. 1 písm. d), f) a h) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, kterých se dopustila ve výroku popsáním jednáním. Za deliktní jednání jí byla uložena pokuta ve výši 250.000 Kč.

Samo řízení bylo zahájeno příkazem čj. UOOU-00179/19-3 ze dne 11. března 2019. Podkladem pro jeho vydání byl protokol o kontrole čj. UOOU-06436/16-165 ze dne 27. dubna 2018 a další spisový materiál pořízený inspektorem Úřadu Ing. Josefem Vaculou během kontroly sp. zn. UOOU-06436/16 u obviněné podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), včetně vyřízení námitek předsedkyně Úřadu čj. UOOU-06436/16-172 ze dne 21. září 2018.

Dne 18. března 2019 obviněná podala odpor, čímž došlo v souladu s § 150 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ke zrušení příkazu a správní orgán pokračoval v řízení, které vyústilo ve vydání rozkladem napadeného rozhodnutí.

Napadené rozhodnutí bylo obviněné doručeno dne 15. května 2019 a dne 30. května 2019 byl prostřednictvím datové schránky podán rozklad. Zákonné lhůty tak byly dodrženy a rozklad byl podán včas.

Obviněná v podaném rozkladu uvedla, že rozhodnutí považuje za zcela zřejmě nezákonné a věcně nesprávné, v postupu orgánu prvního stupně shledává zjevná pochybení, a proto navrhla napadené rozhodnutí zrušit. Žádné bližší odůvodnění však obviněná neuvedla a pouze doplnila, že tak podrobně učiní ve lhůtě 10 dnů.

Vzhledem k tomu, že z podaného rozkladu nebylo zřejmé, v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, které rozhodnutí předcházelo, obviněná byla vyzvána k odstranění vad podání ve lhůtě 10 dnů. S ohledem na okolnosti daného případu, jakož i k tomu, že správním orgánem stanovená lhůta odpovídá lhůtě, v níž sama obviněná avizovala, že podání doplní, lze lhůtu považovat za přiměřenou. Přestože nebyly nedostatky rozkladu ve stanovené lhůtě odstraněny, odvolací správní orgán přezkoumal napadené rozhodnutí v celém rozsahu, včetně procesu, který předcházel jeho vydání, a současně přihlédl i k dodatečnému odůvodnění ze dne 28. května 2019.

V textu odůvodnění obviněná poukázala na správní řízení sp. zn. UOOU-00313/19, které obdobně jako nyní přezkoumávané rozhodnutí reagovalo na závěry kontroly sp. zn. UOOU-06436/16, a měla tak být v legitimním očekávání, že veškeré v kontrole zjištěné nedostatky jsou předmětem výše uvedeného „sankčního“ řízení, přičemž v rámci tohoto řízení poskytla veškerou součinnost. Současně uplatnila námitku promlčení odpovědnosti a stíhatelnosti přestupku, avšak svou argumentaci v tomto směru žádným dalším způsobem nerozvinula.

Dále se vyjádřila k výroku I. bod 1 napadeného rozhodnutí, kde uvedla, že osobní údaje zpracovávala na základě souhlasu subjektů údajů, který byl časově omezen na 10 let, přičemž účelem zpracování mělo být opakované zprostředkování krátkodobých půjček. Závěr správního orgánu prvního stupně o zpracování osobních údajů poté, co pominul jeho účel, tak není správný. Současně měl Úřad v rámci hodnocení závažnosti přestupku vzít v potaz jako jediné kritérium reklamní slogany obviněné, což považuje z hlediska skutkových zjištění za nedostatečné.

Dále napadla závěr Úřadu o nedostatečné informovanosti subjektu údajů o totožnosti třetích stran, jimž mohou být jejich osobní údaje zpřístupněny. K tomu v konkrétnostech uvedla, že dne 16. prosince 2016 byly webové stránky XXXXXX aktualizovány o seznam příjemců osobních údajů, což dokládá v příloze přiloženým souborem deploy.log, který má prokazovat obsah stránek k výše zmíněnému datu, a to včetně v logu obsaženého souboru list.html obsahující kompletní seznam příjemců. Výrok I. bod 2 tak nemůže být pravdivý.

Konečně též rozporovala výrok I. bod 3 rozhodnutí. V této souvislosti zejména konstatovala, že přijala veškerá opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému či nahodilému zneužití osobních údajů, jak vyžaduje ustanovení § 13 zákona č. 101/2000 Sb., a o všech těchto opatřeních měl být Úřad coby dozorový orgán informován, přičemž v průběhu kontroly k nim neměl žádných námitek. Podle názoru obviněné neobstojí ani názor Úřadu o absenci interní směrnice, neboť zákon takovouto konkrétní povinnost nestanovuje, nýbrž pouze v obecnosti vyžaduje přijetí technických a jiných vhodných opatření. K tomu dále dodává, že k žádnému porušení zabezpečení nedošlo a správní orgán prvního stupně způsob porušení zabezpečení ani nijak nekonkretizoval.

Na základě všeho výše uvedeného obviněná předsedkyni Úřadu navrhla, aby napadené rozhodnutí zrušila.

Odvolací orgán po celkovém přezkoumání věci dospěl k následujícím závěrům.

Prvně se odvolací orgán zabýval charakteristikou řízení sp. zn. UOOU-00313/19, jenž mělo být dle slov obviněné vedeno s totožným předmětem řízení. Jak nutno předeslat, správní řízení sp. zn. UOOU-00313/19, obdobně jako napadené rozhodnutí, navazovalo na kontrolu provedenou inspektorem Úřadu Ing. Josefem Vaculou sp. zn. UOOU-06436/16 a vycházela z jím zjištěných nedostatků. V případě správního řízení sp. zn. UOOU-00313/19 však bylo hlavním předmětem řízení nesplnění opatření k nápravě uložených inspektorem Úřadu příkazem ze dne 10. října 2018, čj. UOOU-09378/18-3 (kopie vedena též pod čj. UOOU-00313/19-2), za což byla obviněné uložena pokuta ve výši 100.000 Kč. Předmětem řízení sp. zn. UOOU-00313/19-2 tak byl zcela odlišný skutek, který nelze zaměňovat s nyní posuzovaným jednáním. V případě řízení o uložení opatření k nápravě sp. zn. UOOU-09378/18 lze potom poukázat na rozdílný účel od stávajícího řízení. Ukládání nápravných opatření nelze s uplatňováním odpovědnosti za přešůpek žádným způsobem zaměňovat ani spojovat, neboť cílem každého z řízení je zcela odlišná věc. Zatímco sankce trestá pachatele za spáchaný delikt a plní tak zejména preventivní a represivní funkci, smyslem nápravných opatření je obnova a náprava stávajícího protiprávního stavu. Uloženým opatřením k nápravě tak zejména s ohledem na jejich smysl a reparační charakter nelze přiznat trestní rozměr ve smyslu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jenž by zakládal překážku *ne bis in idem*, neboť nenaplnuje tzv. Engel kritéria stanovená Evropským soudem pro lidská práva (srov. rozsudek ESLP Engel proti Nizozemí ze dne 8. 6. 1976, stížnost č. 5100/71 a další).

Pokud jde o údajné promlčení přešůpku, pro posouzení promlčecí doby je podstatným, že zákon č. 101/2000 Sb. za předmětné delikt ní jednání umožňuje uložit pokutu až 5.000.000 Kč, neboť promlčecí doba v takovém případě činí dle ustanovení § 30 písm. b) zákona č. 250/2016 Sb. 3 roky ode dne následujícího po dni spáchaní přešůpku. Správní orgán prvního stupně v této souvislosti správně došel k závěru, že přešůpky, jichž se obviněná svým jednáním dopustila, jsou svou povahou přešůpkem trvajícím, resp. pokračujícím, kdy je za den spáchaní přešůpku považován den ukončení protiprávního stavu, resp. posledního útoku vůči zájmu chráněnému zákonem. Odhlédne-li odvolací orgán v tuto chvíli od skutečnosti, že takto stanovená promlčecí doba byla následně ještě přerušena vydáním příkazu a dále napadeného rozhodnutí, i délka doby samotné bez přerušení vzhledem k časovému vymezení přešůpků ve výroku rozhodnutí svědčí zcela jednoznačně ve prospěch závěru, že námitce promlčení nelze ve vztahu ani k jednomu z projednávaných přešůpků vyhovět.

Dále se odvolací orgán zabýval obviněnou předkládanou argumentací ohledně přiměřenosti 10leté doby zpracování osobních údajů. Obviněná v této souvislosti zopakovala již v řízení několikrát vyjádřený názor o účelu zpracování, jímž mělo být opakované zasílání nabídek zprostředkování krátkodobých půjček klientům, přičemž toto mělo být limitováno dobou 10 let. Předmětný souhlas byl objektem přešůpku již v rámci námitek proti kontrolním zjištěním v protokolu UOOU-06436/16-165 ze dne 27. dubna 2018 (dále jen „protokol o kontrole“), kdy obviněná uplatňovala totožnou argumentaci. Odvolací orgán v této souvislosti neshledává žádný důvod pro odchýlení se od již dříve vyjádřeného závěru, a sice že tvrzený účel z textace souhlasu nevyplývá. Kvality souhlasu je přitom nutno hodnotit v návaznosti na objektivně zjištěný účel, jak je předkládán subjektům údajů, a nikoli z pohledu subjektivního názoru obviněné, neboť pouze tak lze zajistit dostatečnou informovanost subjektů údajů, kteří se tak následně mohou svobodně rozhodnout, zda k takovému zpracování svolí. Odvolací orgán se plně ztotožňuje s názorem správního orgánu prvního stupně, že z předloženého souhlasu se zpracováním osobních údajů zájemce vyplývá, že účelem zpracování je vedle předání osobních údajů poskytovatelům finančních služeb

(„poskytovatelé“) za účelem vypracování nabídky poskytnutí úvěru pouze obecné marketingové oslovování. Obviněnou namítané oprávnění opakovaného zasílání personalizovaných obchodních sdělení obsahujících nabídku pro konkrétní subjekty údajů na zprostředkování dalších konkrétních půjček potom z textu souhlasu nevyplývá. Zpracovávala-li tak obviněná osobní údaje nezbytné pro vypracování nabídky na uzavření smlouvy o poskytnutí finančních služeb mezi zájemcem a poskytovatelem i po jejich předání poskytovatelům, je nutno konstatovat, že k tomuto absentoval jakýkoliv právní titul, neboť ten původní zanikl a pro účely personalizovaného marketingového oslovování byl nepoužitelný. V souladu se závěry správního orgánu prvního stupně tak lze dojít k závěru, že obviněná zpracovávala osobní údaje po dobu delší, než bylo nezbytné.

Ostatně za posuzovaného stavu by takové zpracování popíralo i zásadu přesnosti zpracování osobních údajů, neboť kromě toho, že za tímto účelem obviněná uchovává široké spektrum osobních údajů, které se v průběhu času zcela přirozeně mění (např. údaje týkající se výše měsíčního příjmu, odpracované měsíce, počet dětí, délka pobytu na adrese,...), je třeba si také uvědomit, že vzhledem k opakovanosti půjčky (tj. situaci, kdy k poskytnutí přinejmenším jedné půjčky již pravděpodobně došlo), dochází zároveň ke změně v oblasti zpracovávaných údajů dotýkajících se dluhů a výdajů klienta, což jsou pro posouzení žádosti ze strany finančních poskytovatelů nepochybně jedny ze zásadních činitelů. V případě absence mechanismu zajišťující aktualizaci údajů by tak sama nabídka zprostředkování úvěru mohla být již v okamžiku doručení neaktuální a bezvýznamná. Konečně je třeba připomenout, že předpokladem řádnosti souhlasu je zejména jeho svoboda udělení a informovanost. Má-li se subjekt údajů svobodně rozhodnout, zda svolí ke zpracování svých údajů, je zapotřebí aby takové rozhodnutí činil za dostatečného vědomí o charakteristikách zamýšleného zpracování. Neodmyslitelnou součástí každého předání osobních údajů příjemci je přitom rozmnožení existujících osobních údajů (neboť tyto následně existují na dvou na sobě do jisté míry nezávislých místech), přičemž současně dochází k rozšíření počtu osob disponujících dotčenými osobními údaji, což lze nepochybně shledat za faktor zcela zásadně zvyšujícím riziko pro práva subjektu údajů na ochranu svých osobních údajů i soukromí jako takové. Řádné informování o možných příjemcích je tak nutno považovat za nezbytnou součást informovanosti, jak předpokládá ustanovení § 5 odst. 4 a § 11 zákona č. 101/2000 Sb.

Ani později přijaté nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) na tomto nic nemění. Obdobně jako zákon č. 101/2000 Sb. považuje za stěžejní parametry souhlasu zejména svobodu jeho udělení, konkrétnost, informovanost a jednoznačnost [viz recitál 32: „Souhlas by měl být dán jednoznačným potvrzením, které je vyjádřením svobodného, konkrétního, informovaného a jednoznačného svolení subjektu údajů ke zpracování osobních údajů(...)“], a recitál 42: „[...]Aby se zajistilo, že souhlas bude informovaný, měl by subjekt údajů znát alespoň totožnost správce a účely zpracování, k nimž jsou jeho osobní údaje určeny.[...]“ Komplementárně tak lze již pouze odkázat na názor WP29, které podává v Pokynech pro souhlas podle nařízení 2016/679 pod bodem 3.3.1 výklad ve smyslu nutnosti specifikace všech subjektů, jimž mají být osobní údaje zpřístupněny a jež tyto údaje mají následně zpracovávat jakožto další správci, a to jejich názvem.

Dle předloženého souhlasu se zpracováním osobních údajů (viz např. vyjádření právního zástupce obviněné ze dne 1. listopadu 2016), jakož i dle textace souhlasu, jak byl vytištěn kontrolujícími v rámci postupu podle zákona č. 255/2012 Sb. z webových stránek obviněné (viz úřední záznam čj. UOOU-06436/16-78), kompletní seznam možných příjemců se měl nacházet na webových stránkách XXXXXX. Současně z náhledu na předmětné webové stránky

i finálních závěrů kontroly vyplynulo (viz část II. bod 11 protokolu o kontrole), že předmětné webové stránky takovou informaci neobsahují. Vzhledem ke skutečnosti, že souhlas kromě pouhého odkazu na webové stránky XXXXXX žádnou další informaci v tomto směru neobsahoval, resp. nebyla totožnost všech potenciálních příjemců z něho žádným způsobem zřejmá, nelze než dospět k závěru, který učinil správní orgán prvního stupně v rámci napadeného rozhodnutí, a sice že obviněná porušila povinnost stanovenou v § 11 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb.

Odvolací orgán v této souvislosti posoudil obviněnou předložené důkazní prostředky v rámci rozkladu. Soubor deploy.log je textový soubor upravitelný v jakémkoliv textovém editoru, z jehož vlastností vyplývá, že byl v pondělí 8. července 2019 v 12:07:56 hodin pozměněn, přičemž ani jeho obsah nevypovídá nic o obsahu webové stránky XXXXXX, kde se dle informací obsažených v souhlasu se zpracováním osobních údajů měl kompletní seznam nacházet. Dle tvrzení obviněné má předmětný log dokládat obsah webové stránky XXXXXX. Nejenže by tak tvrzení o existenci seznamu příjemců na XXXXXX nekorespondovalo s textem souhlasu (který odkazuje na XXXXXX), který je nadto z pohledu posouzení kvalit informovanosti relevantní, nejsou z něj patrné ani takto obviněnou tvrzené skutečnosti. Z předmětného logu žádným způsobem nevyplývá, že by se skriptem zpracované soubory měly týkat obsahu webové stránky XXXXXX, a současně není ani zřejmé, zda zpracovaný soubor list.html odpovídá poskytnutému souboru list.html v rámci rozkladu, z jehož vlastností nadto vyplývá, že byl pozměněn, a to ve čtvrtek 4. července 2019 v 19:39:32 hodin. S ohledem na vše výše uvedené, včetně toho, že sama obviněná ve vyjádření ze dne 14. května 2018 obsahující námitky proti protokolu o kontrole s kontrolním závěrem o informačních nedostatcích souhlasila, přičemž uvedla, že si je ho vědoma a v současné době pracuje na nápravě závadného stavu, dospěl odvolací orgán k závěru, že tvrzené skutečnosti ani předkládané důkazní prostředky nemají na správnost závěru správního orgánu prvního žádný vliv. Současně je patrné, že ke dni podání námitek proti protokolu o kontrole závadný stav stále trval.

Pokud jde o napadený rozsah zjištění o množství nezákonně zpracovávaných osobních údajů (dle výroku I.1. „zpracovávala osobní údaje zájemců o poskytnutí finančních služeb v řádu statisíců subjektů údajů“, což je v kontextu případu závěrem stěžejním), je nutno konstatovat, že skutkové podstaty přestupků považují za delikt i jediný případ takového zpracování. Bližší upřesnění počtu zpracovávaných údajů či dotčených osob má však vliv na úvahu o výši sankce. Správní orgán prvního stupně své závěry o počtu protiprávně zpracovávaných osobních údajů po skutkové stránce opřel toliko o marketingová sdělení a reklamní prohlášení obviněné a tyto nedoplnil o žádná další zjištění. S ohledem na zásadu materiální pravdy, tedy povinnost Úřadu zjišťovat veškeré skutečnosti v takovém rozsahu, aby o nich nevznikaly důvodné pochybnosti, lze s námitkou obviněné o nedostatečnosti skutkových zjištění souhlasit. Řada citovaných informací navíc ani nevypovídá nic o tom, kolik z prezentovaných čísel bylo klientů společnosti – viz např. „v ČR je podáno až 12 000 žádostí denně“ nebo „dnes již obdrželo půjčku: 1 278 lidí z 1 300 žadatelů“. Sdělení působí spíše jako „klamavá reklama“ dle § 2977 občanského zákoníku nebo „reklamní přehánění“ (tzv. dryáčnická reklama). Tato sdělení tak nemohou chybějící skutková zjištění jakkoli nahrazovat a nelze jimi ani odůvodňovat závažnost spáchaného deliktu. Je tak na správním orgánu prvního stupně, aby tato zjištění v rámci následujícího postupu doplnil, a případně, nepodaří-li se to, aby samotná reklamní prohlášení bez dalšího nezohledňoval při úvahách o výši sankce.

Konečně odvolací orgán přezkoumal výrok I. bod 3 napadeného rozhodnutí, podle něhož měla obviněná porušit povinnost dle § 13 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb. Podle názoru obviněné jde o formalismus, kdy zákon přijetí jakékoliv interní směrnice nepředepisuje, a Úřad navíc neměl mít v průběhu kontroly žádných výhrad ke způsobu zabezpečení osobních údajů. K tomuto

bodů je nutno předeslat, že v průběhu kontroly byla obviněná opakovaně vyzývána k doložení technicko-organizačních opatření k zajištění ochrany osobních údajů před jejich zneužitím, avšak ze strany obviněné nebylo kromě několika tvrzení nic doloženo, a ani nebyla předložena jakákoliv dokumentace těchto opatření. Jak vyplývá z části II. bod 12 protokolu o kontrole, obviněné bylo porušení předmětného ustanovení vytýkáno již v rámci kontrolního řízení. Nelze se tak ztotožnit s názorem, že by Úřad kdykoliv v minulosti neměl k předkládaným (resp. v tomto případě nepředkládaným) opatřením zajišťující bezpečnost osobních údajů jakýchkoliv výhrad. Pokud jde o vlastní argumentaci obviněné, ani ta neobstojí. Povinnost řádného zabezpečení je zakotvena v § 13 zákona č. 101/2000 Sb. Ustanovení prvního odstavce paragrafu je obecného rázu a stanovuje povinnost přijetí adekvátních opatření (která lze v zásadě rozdělit na technického rázu a organizační.) Takto obecně formulovaná povinnost je v následujících odstavcích doplňována, rozváděna a upřesňována, a to včetně zahrnutí povinnosti vést řádnou dokumentaci o přijatých opatření dle ustanovení § 13 odst. 2 citovaného zákona. Jde tak o legálně stanovenou povinnost tvořící spolu s dalšími neoddelitelný soubor opatření mající za cíl zajistit důvěrnost a integritu zpracovávaných dat. Ostatně bez řádné dokumentace není ani možné další opatření vyhodnocovat ve vzájemných souvislostech, revidovat či jinak hodnotit adekvátnost přijaté úrovně bezpečnosti. Takto uvedené reflektuje i samotná skutková podstata deliktu vyjádřená v § 45 odst. 1 písm. h) zákona č. 101/2000 Sb., jež v rámci neprovedení bezpečnostních opatření výslovně odkazuje na § 13 jako celek, a nikoliv pouze na § 13 odst. 1 [srov. ustanovení písm. a-e) téhož odstavce]. Samo reálné prolomení bezpečnosti a zneužití osobních údajů tak není nezbytným předpokladem spáchání předmětného přestupku, přičemž případné prokázané zneužití by naopak mohlo být důvodem pro využití značně přísnějších sankcí.

Závěrem lze shrnout, že vzhledem k nedostatečným skutkovým zjištěním rozhodl odvolací orgán tak, jak je uvedeno ve výroku. Správní orgán prvního stupně by v následujícím řízení měl zejména řádně zjistit skutkový stav a na tomto základě znovu ve věci rozhodnout.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí se podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, nelze odvolat.

Praha 20. prosince 2019

otisk úředního razítka

JUDr. Ivana Janů
předsedkyně
(podepsáno elektronicky)